

ELŐFIZETÉS ÁRA:

Egész évre . . . 6 frt.
Félévre . . . 3 „
Negyedévre . . . 1 „ 50 kr.

Bérmertelen levelek
csak ismert kezektől fo-
gadhatnak el.

Kéziratok nem adnak
VISSZA.

Egyes szám ára 15 kr.

A nyilvtérben minden
garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉN-VÁRMEGYÉNEK HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

HIRDETÉS DIJJA

hivatalos hirdetéseknek:
Minden szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.

Petitnél nagyobb, avagy
diszbutékkal vagy körzet-
tel ellátott hirdetéseknek
értékmérték szerint min-
den négyszög centim. után
3 kr. számítanak.
Állandó hirdetéseknek ked-
vezmény nyújtatik.

Hirdetések és pénzküldé-
mények a kiadóhivatalhoz
intézendők.

A sorsüldözöttek.

E beces lap hasabjain még a lefolyt évben irtam felvidéki népünk nyomoráról és újjal mutattam e nyomor előidézőire. Megmutattam, hogy a lelketlen uzsorások azok, kik ezt a szegény s még mindég (!) a tudatlanság sötéttségében botorkáló népet határt nem ismerő uzsorájukkal már nemcsak a nyomor, de az éhenhalás örvényébe taszítják. Akkori állításomat én most nem akarom visszavonni, de sőt éppen, habár fájó szívvel, azt hozni a nyilvánosság elé, hogy amit akkor irtam, az még csak árnyéka volt a valónak.

A *Firczak* Gyula munkácsi püspök úr részéről Budapesten összehívott értekezlet tagjai oda nyilatkoztak, hogy ha a felvidéki nép nyomorán segíteni akarunk, meg kell akadályoznunk a zsidóságnak Galicziából leendő bevándorlását.

Igenis meg! Még pedig a legszigorubb törvényekkel, mert hisz hajmeresztők azok a legnagyobb furfanggal elkövetett nyúzások, melyekkel a Galicziából népünk közzé bevándorolt zsidóság ez elhagyatott népnek nyakába akasztják a koldus-tarisznyát.

Tudjuk azt, hogy népünk legnagyobb részt marha-tenyésztésből él, mert hisz földjei terméketlenek s ki nem fizetik a reájok fordított munkát, így tehát a megélhetésnek egyedüli forrása a marhate-nyésztés.

Igen ám, de hogy tenyészsen marhát, mikor legelője nincs?

Az urbéres legelők ugyanis oly csekélyek, hogy azokon igen kevés számú marha élhet meg, rá vannak tehát utalva, hogy a földes-urasságtól béreljenek maguk-

nak legelőt. Ezt meg is tennék szívesen, de mi haszna, ha nem juthatnak hazzá az urasági legelőkhöz sem, mert hiszen földesuraink, tisztelet a kivételnek, inkább kiadják legelőiket a zsidóknak bérbe, kik aztán albréletbe adják a népnek, de erre ám aztán el lehet az egyszeri paraszt emberrel mondani: „adtál uram-isten esőt, de nincs köszönet benne“, mert háromszor oly árt fizetnek a bérletért, mint azt az ő főbérlőjük kivette. Így aztán nem csoda, ha szegény felvidéki népünknek az éhenhalással kell küzdenie, a miért is méltán megilleti őket a „sorsüldözöttek“ elnevezés.

Ez még azonban csak hagyján.

Az ily fajta bajokon még lehetne könnyen segíteni, ha földesuraink tekintettel lennének a szegény nép helyzetére s legelőiket első sorban nem a zsidóknak, de a népnek adnák bérbe.

De van még egy súlyos baj is e nép nyakán, mely őt földönfutóvá teszi.

Múlt évi pár soromnak ugyanis volt annyi eredménye, hogy a lelketlen uzsorások, félve a könnyen bekövetkező büntetésektől, többé kölcsön nem adnak másképp a népnek pénzt, hacsak ezek el nem adják nekik birtokukat egy évre, úgy azonban, hogy egy év múlva visszavehetik birtokukat, de kötelesek rajta nekik 100 ft után legalább 35—40 ft. nyereséget adni.

Állításom nem légből kapott, mert tényekkel tudom igazolni.

Itt van községemben egy *Friedmann* Wolf nevű galicziái bevándorlott, ki már többször vétkes bukás miatt is bajban volt s így minden vagyonát szokás szerint nejjére iratta, s ki régen rászolgált

arra, hogy az uzsorások börtönének vendég szeretetét élvezze. Most egy éve, ugyanis, egy jómódu gazdaember szorult helyzetében 200 ftot kért tőle kölcsön, s kapott is, de az előbb jeleztem módon és föltételek alatt. A paraszt ember, midőn a fizetés határideje közelgett, megkérdezte *Friedmann* Wolf hitelezőjét, hogy itt van-e már a fizetés határideje? ki azt felelte neki, hogy ne gondoljon vele, majd ő figyelmezteti annak idején. Figyelmeztette is egy nappal később, miért is a késedelem miatt azt kívánta a gazdától, hogy adjon neki 60 ftot, s dolgozzék 14 napot neki lovaival, akkor el nem veszi birtokát, melynek értéke 1500—1600 ft. A megszorult ember már ezeket a föltételeket is elfogadta, s midőn nevezett *Friedmann* Wolfnak a községi elüljáróság előtt le akarta fizetni a kívánt összeget, ő azt el nem fogadta, de vonatra ült, s elment Homonnára magára iratni a parasztbirtokát.

Ehez már csak nem kell kommentár! Mindenre, a mi szent!

Legyünk már egyszer könyörülettel e szegény nép iránt; mentsük ki a lelketlen vérszopók karmai közzül, hiszen e szegény „sorsüldözöttek“ jobb sorsra érdemesek!

Védjük meg őket, ahol lehet, hisz szabad hazának szabad gyermekei vagyunk, ne kívánjuk tehát, hogy könyes szemekkel irigykedve nézze az igaz szabadok boldogító szabadságát ez a szegény nép!*)

Izbugya-Radvány, 1897. márc. 25-én.

Tutkovich Bertalan,

lelkész.

*) Ügyöket, védelmüket melegen ajánljuk a t. vármegye közig. bizottságának figyelmébe. Szerk.

TÁRCA.

Képek a tengerész-életből.

I.

— A „Zemplén“ eredeti tárcája. —

Irtá: Klár István

Derekan dolgoztunk. Csolnakunk tompa orra erős csobogással törte az öböl esendes vizét. Minden rántás után 5—6 métert haladt előre. Az öböl bejáratánál horgonyzó „iskola-hajó“ mind messzebb, messzebb maradozott el tőlünk, míg végre, távolabbról a pókhálóra emlékeztető kötéletének körvonalai is teljesen egybeolvadva, érthetetlenekké váltak a napos tisztséget viselő magyar bajtársunk integetései is, ki a parancsnoki hidra állva a sárga és piros jelző zászlókkal igyekezett utólagosan értésünkre adni, hogy el ne feledjünk neki hozni . . . hogy „paprikát“, vagy „papirszipkát“-é, azt már a nagy távolság miatt nem tudtuk jól kivenni.

Csolnakunk mindjobban közeledett a mólóhoz. Az őszi verőfénytől ragyogó légtérben, a melyben élesen vijongva százával keringtek a sebesröptű sirályok, nyilegyenesen csapva le egy-egy, a víz felszínéhez nagyon közelre megrészkedett halacszkára, erősen érthetően hangrészkedett a parancsnok: „Evezőket be — kormányt a jobboldalra!“ Az evezők ütemesen, egyforma esattogással magasan emelkedtek fel a légtérbe s a nedves lapátokról aláhulló kövér sóscseppek, melyeken milliárd színvegyületekben törött

meg a reá eső napsugár, egy-egy pazar fényű briliant gömböcskévé alakulva át, sebesen tüntek elő és futottak le vadonat új matrógallériainkon, külön-külön egy-egy szabályos ivet írva le, katonásan pontos egyformasággal vonattak be a bárka belsejébe.

A hirtelen jobboldalra rántott kormánylapát lökéséről bárkánk erősen megdőlvén merész ívben közeledett a mólóhoz s míg a mögöttünk maradt vízbarázdában kelt apró hullámok lassu locsogással verődtek a móló lépcsőjéhez, a bárka orrán ülők, csáklával kezükben, várták a kedvező pillanatot, mikor a csáklát a kőkoekákban lévő számtalan lyuk egyikébe akasztva a bárkát szorosan a lépcsőhöz vonhatják. Egy pár sikertelen fogás után, miközben a csáklák horgas acélorra fűlsértő esikorgással esuszott le a kemény gránit-kockákról, végre megragadt az egyik. A bárka oldalát védő borbáldák gyenge ütődése tudatta velünk, hogy partot értünk és türelmetlenül vártuk hajózárszólásunk engedelmét, mely után majd hangos jókedvvel ugrálhatunk ki a ringó bárkából, a már egy hét óta nem taposott anyaföldre.

Azaz csak úgy gondoltuk, hogy türelmetlenkedünk, mert valójában olyan esendes, mozdulatlanul ültünk, hogy aki jártas a „Dienstreglement“-be, tartásunkról leolvashatta még azt az utasítást is, hogy a testtartás a csolnakban: „Fejet fel — mellett ki — lábakat megfeszítve“ stb. . . .

De meg tulajdonképpen nem is lett volna érdemes türelmetlenkedni. Még pedig először azért nem, mert a türelmetlenkedés fegyelmet sértő és, ami fő, büntetendő cselekmény; másodszor pedig azért nem, mert akkor valószínű,

hogy még hosszabb ideig kellett volna türelmetlenkedni. Megvártuk hát egész nyugodtan, míg sorhajó-zászlósunk előkereste dohányos dobozát, azután a finom szultán-flórból cigarettát sodort, míg a papiroson túl erő szálakat apránként lecsipegette és míg az egyik végét ajkai közt finom eleganciával körülnyalazva, rágyújtott és csak aztán, mikor a teli tüdővel beszívott illatos füstöt orrán-száján kibocsátva tudomásunkra adta, hogy 6 óraker a *Pavanello*-kávéházban lesz és baljával „szervusz“-t intve eltávozott, ugráltunk fel a bárka fapadjairól és egymásnak jó mulatságot kívánva, legtöbbszörre nemzetiség szerint összeverődve, tanácskoztunk a délután programja fölött.

Nekünk magyaroknak meg volt az a nem éppen dicséretes szokásunk, hogy szabad napjainkat szerettük a magunk körében, mely mindössze csak hét magyar fiut számlált, eltölteni.

Nem birtunk tökéletesen egy idegen nyelvet sem. A németet éppen csak hogy törtük és így nem szívesen láttuk, ha más nemzetiségű keveredett közénk, akinek kedvéért csupa udvariasságból is kénytelenek voltunk németül beszélni. Szerettünk szabad napjainkon egy ott letelepedett magyar származású, kiszolgált tengerész altisztnek a „Magyar juhászhoz“ címzett kis koresmájában, egy kicsit duhajkodva, amugy magyarosan mulatni, melyre a német bajtársak, akik különben is abban a hitben voltak, hogy itthon mindnyájan borjuszájú ingben és rojtos gatyába járunk, azt az általános megjegyzést tették: „Die unterhalten sich wie die Betyaren auf die Pusta.“

A többiek már mind elszéledtek, csak mi kóvályogtunk még idegesen alá és fel a mólón.

Epidémia.

Városunkban néhány év óta ragadós betegség miazmái kóvályognak a levegőben. Rohamosan szedik az áldozatokat, de nem az alsó néposztálynál, mint az epidemikus betegségek-nél közönségesen szokás, hanem az úgynevezett úri családokat fertőzi meg.

Egymásután alkalmaznak a jobbmódu szülők gyermekeik mellé német *bonnok*at, nevelőnőket. A *bonn* szó eredeti értelme: száraz dada és Francia- meg Németországban oly 14-16 éves lányokat értenek alatta, kik idegen nyelveket és a gyermekeket, nem különbségre való tekintet nélkül, 8-10 éves korukig gondozzák, kik a gyermekek öltöztetésében és testi ápolásában résztvesznek, a játékaiknak irányt adnak, felügyelnek, hogy foglalkozásuk közepette baj ne érje őket.

Ilyen értelemben, mikor a *bonn* a reája bizott gyermekeknek játszótársa, azokra káros befolyással nem lehet. De az idegen országból ideszakadt nagykorú lányokra vagy asszonyokra bizni legdrágább kincsünket, az oly nőkre, kiknek multjok előttünk teljesen ismeretlen, akikre esetleg hazájukban, mint bukott nőkrei mindenki ujjal mutat — oly könnyelműség, mely veszedelmes módon megboszulhatja magát.

Hányszor fordul elő, hogy az ilyen nők, állás hiányában, a legerköstelenebb útra térnek, megfellebbeznek az erényről s a könnyebb, de annál ledébb életet választják. S nem egyszer kihívó és szemérmetlen magaviseletükkel a családi szentélybe hatolnak és a legjobb egyetértésben élt házaspárok közé elhíntik a viszálykodás magvait.

Tisztelet a kivételeknek; de, sajnos, a tapasztalat állításom mellett bizonyít.

S kérdem: lehetnek-e az ilyen nők jó nevelőnők? Nem méltó-e meg kacér magaviseletükkel, könnyelműen elejtett kétértelmű szavaikkal, egész maguktartásával a gyermek fogékony lelkületét, érzelmi világát? És minden neveléstani ismeretek hiányában nem képesek a serdülő gyermek szívében szunyadozó nemes érzelmeket és hajlamokat élesíteni és ápolni. Pedig nemes gyümölcsöt csak gyöngéd kéz gondozása és szelid éghajlat érlel.

Tényleg előfordult az az eset, hogy egy német nevelőnő a történelmi órák hazánk legnagyobb fiát, Kossuth Lajost, mint közönséges forradalmárt, a legesunyább színben tüntette fel a gyermekek előtt; ellenben Hentzit és Haynaut egekig magasztalta. A magyarokat barbároknak nevezte, kik zsarnokoskodnak a németeken stb. Természetes, hogy az ilyenek kiirtják a rájuk bizott gyermekek szívéből a hazaszeretet csiráját. Az így nevelt lányokból nem igen válnak olyan anyák, mint voltak a spártai asszonyok, kik, midőn fiaikat a csatába küldték, „Ezen vagy ezzel” szavakkal adták át nekik a pajzsot. De talán az egrü híres asszonyokat sem emlegetné az utókor gyermeke oly kegyelettel, mint emlegeti, ha német *bonnok* nevelték volna őket.

Társadalmi életünkben, elég sajnosan, még mindig kiváló szerepet játszik a német nyelv; s aki a művelt jelzőre igényt tart, attól a német nyelvben való jártasságot is megkívánják. Nem is esoda tehát, ha a szülők kiváló gondot fordítanak a germán nyelvre. Csakhogy rosszul választják meg a módot, mely szerint gyermekeikkel

Kedvetlenek voltunk. Idegen elem, egy árva cseh, keveredett közénk, aki egyedül képviselve nemzetiségét oda huzódott, ahol éppen a legszívesebben látták. Szegény, németül még rosszabbul beszélt, mint mi. Az első alkalommal a németekhez csatlakozott. De onnan elpártolt, mert az egyik, boros fővel, ama nézetének adva kifejezést, hogy minden cseh egy született trombitás felkérte, hogy az egyik zenésztől elvett trombitán fújjon neki egy nótát. Aztán a dalmatákhöz csatlakozott. De onnan is elpártolt, mert azok korántsem voltak hajlandók az ő kedvéért a nyelvüket kifecamítani. Olaszul meg ő nem tudott velük beszélni. Végre úgy látszott mi velünk, akikhez a legkevesebb bizalma volt, akart megbarátkozni. Legalább arra mutatott állhatatos velünk maradására, dacára a sok teremtettetésnek, melyről az összes nemzetiségük tudták már, hogy nem a leghizelgőbb kifejezés.

Mikor már kezdett unalmassá válni az ácsorgás, kérdőleg tekintettünk kolompunkra, aki palástolni akarva a mi kedvetlenségünket, csupa kötelességből is cseh bajtársunkkal beszélgetett és akit talpraesett ötleteiért és aranyos kedélyéért emeltünk közös akarattal magunk fölé.

Elértette, hogy tőle várjuk a kérdés helyes megoldását. Felső ajkát felesücsörítette, mintha a valódi „tiszaújlaki” szagából akart volna valami életrevaló gondolatot felszippanítani. Egy pár pillanatig sodorgatta fejlődésnek induló bajszát, amely, dacára tengerész voltunknak, akkor is olyan hegyesre volt pederve, mint valami jó fajta zsák-varró, aztán egy nagyot esettintve

ezt a nyelvet el akarják sajátítani. Ritka esetben tanolja meg a gyermek, a nevelőnővel való folytonos érintkezés dacára, a német nyelvet: ellenkezőleg: ők tanulnak a gyermekektől magyarul. De föltéve, hogy a szülők elérik a kívánt célt: az elért eredmény elenyésző csekély ahhoz az esetleges romboló hatáshoz képest, amit az ilyen nő környezete a zsenge gyermeki szívre gyakorolhat.

A német *bonnok* és nevelőnők teljesen nélkülözhetők, mert sokkal hívebben, célszerűbben és lelkiismeretesebben töltnek be helyüket az óvóképzőt végzett gyermeknevelőknél hazánk németajkú vidékeiről, mint pl. a Szepességről, Pozsony- és Vas-vármegyéből. A legtöbb óvónő azonban éveken át állás nélkül reménykedik, pedig meg van a kvalifikációjuk, le tudnak ereszteni a gyermekekhez, fejleszthetnek a gyermek értelmét és érzelmeit.

Vagy talán nincs elegendő okleveles tanító, ki elég ügyesen tanítja a német nyelvet? S tud-e valaki példát arra, hogy egy magyar tanító letért volna az erény útjáról, vagy megfélekedett volna hivatásának fontosságáról?

Az ilyen esetek olyan ritkák, mint a fehér hollók.

Ti anyák pedig, kik annyira szíveiteken viseltek gyermekeiket jótét és féltitek a legkisebb szellőtől, a hőmérő legkisebb változásától, kik orvosi recept szerint tápláljátok gyermekeiket: őrizték gyermekeiteknek lelki épségét is. A gyermek lelki világa olyan, mint a tiszta fehér lap, melyre jót és rosszat lehet írni; de amit egyszer ráírtak, azt onnan többé semmi-féle „radír-gummival” kitörölni nem lehet. — Óvakodjatok a divatos epidémiától! A „bacillusok” megfertőztetik a gyermek lelkületét és káros hatással lehetnek az egész nemzetre!

(S.-A.-Ujhely, 1897. márc. 31.)

Kaufmann Ármin.

Vármegyei ügyek.

Személyi hír. *Matolai* Etele alispán, hogy a Sztropkón holnap kezdődő fősorozáson elnökölhesen, tegnap Ujhelyből Sztropkóra utazott.

A vármegyei szegényalapra ügyelő választmány a *Matolai* Etele alispán elnöklése alatt tegnap tartott ülésén határozott mind-ama folyamodások fölött, melyek hozzá érkeztek és a rendelkezésére bizott pénztári készletek kiosztása iránt a valóban nyomorral küzdők között intézkedett. — Ugyanezen az ülésén határozott a községi szegényekre tett 1895. évi kiadások fődözéséről is és azokat a rendelkezésre felmaradt kamatjövedelem erejéig és 29% arányában megtérítendőkné mondotta ki.

Tenyészbika-vásár. Az abauj-torna-vármegyei gazdasági egyesület Kassán f. hó 5-7-én három napra terjedő tenyészbika-vásárt tart.

Állami anyakönyvi statisztika. A sátoralja-ujhelyi állami anyakönyvi hivatalnál (1897. márc. 27-től ápr. 3-áig) a) házasságot kötött: — pár; b) kihirdetett: 3 egyén; c) születési anyakönyvi bejegyzés volt: 19 esetben; d) elhalálozott: 5 egyén.

ujjaival, örömtől villogó szemekkel kiáltott fel: — Meg van fiuk, meg van! Elviszszük magunkkal. Megtanítjuk magyarul mulatni. Megtanítjuk magyarul beszélni. Csinálunk belőle magyar fiut.

— Helyes?

Viharos ujjongással kiáltottuk rá, hogy helyes.

A móló gránit kockáinak repedései közé jegeesedett apró sókristályok a színváltozatnak számtalan vegyületekébe verték vissza a már dülőre járó nap sugarait. Az enyhe tengeri szellő meg-megszagattott hangtörésekben hozta hozzá a „zászlóhajó” fedélzetén játszó zenekar hegedűszavának fülbemászó ütemeit. A mólóval szemben lévő *Pavanelló* kávéház vendégeinek szürke tömegében, mint a vetés közt a buzarivág, mind sűrűbb számmal kezdtek feltűnedezni a találkozóra gyülekező bajtársak kék galériái, mi pedig abban a meggyőződésben, hogy áldozatot hozunk a szent célnak, lelkes hangulatban indultunk a „Magyar juhászhoz” címzett kiskorcsmánkba.

Kitűnően mulattunk egész kintlétünk alatt. Cseh bajtársunkkal igen összebarátkoztunk. Megtanítottuk csárdást táncolni. Megtanítottuk kimondani: hogy „kedves barátom.” Megmutattuk, hogyan kell bor mellett mulatni.

De azért a rá következő szabadságunk alkalmával még sem akart velünk jönni, mert, állítása szerint, a pörkölt és a paprikás annyira leette nyelvéről a bőrt, hogy még akkor is fájt.

Hirek a nagyvilágból.

Kréta sziget ostromzárólása után következők Görögország tengeri kikötőinek elzárása a hadi hajók elől. A nagyhatalmak mindent elkövetnek, hogy a harcias görögöket elzárják a nagyvilágtól, gondoskodván egyúttal arról is, hogy a törökök se tehessenek kárt a görögökben. — Evégből Európa összes nagy hatalmasságai hadi hajóik számát, ugyszintén fegyveres esapataik készleteit is tetemesen megszorították. A görögök úgy *Kréta szigeten*, mint otthon is ellenállásra készülnek, sőt imitt-amott szembe is szállottak már egyik-másik nagyhatalom hadi hajósnépével. *Konstantin* görög trónörökös a szárazföldi és tengeri hadsereg felett átvette a fővezérséget. Híre jött, hogy *Szerbia*, *Bolgárország* és *Macedonia* titkos hadi szövetségben állanak Görögországgal. (Ezt legújabbán megcáfolták. — *Szerk.*) A szerb külügyminister rendkívül éles hangú jegyzéket küldött *Konstantinápolyba* a török külügyministernek. — A nagyhatalmak még mindig biznak abban, hogy a békét, melynek léte és nem léte már csak egy hajszálon függ, állandósítják. Legújabbant azt sürögnyög, hogy *Kréta sziget* oly széles körű önkormányzatot nyer, mely csaknem független, szabad államiaságot biztosít a sziget lakóinak. *Kréta* kormányzója, kit a török szultán nevezte ki, *Battenberg* Ferenc József hg.-et, a volt bolgár fejedelem legfiatalabb öcsét, szemelték ki. *Kréta sziget*, amíg önkormányzatában megerősödik az európai nagyhatalmak állandó hadi pártfogása alá fogna helyeztetni.

Ausztriában befejezték az új Reichsrath tagjainak megválasztását. A megválasztott 425 birodalmi képviselő *harminckét párttörödekre* oszlik.

Az amerikai Egyesült Államok kongresszusa szigorú törvényt fogadott el; kimondta ugyanis, hogy minden 16-ik életévét túlhaladott bevándorlónak, legyen az férfi vagy nő írni és olvasni kell tudnia vagy angolul, vagy pedig szülőhazája nyelvén. *Ez a törvény végtelenül fontos és erősen fogja korlátozni a kivándorlást Magyarországból.*

Hirek az országból.

Öfelsége a király Bécsből f. hó 25-én utazik el a cár látogatására, ami Péterváron ápr. hó 27-én fog megtörténni.

Mária-Terézia királynő lovas-émléksoborát Pozsonyban május 16-án leplezik le. Az ünnepies leplezés alkalmára öfelsége a király és az uralkodóház több tagja is Pozsonyba érkezik.

Az 1897. évi állami költségvetés törvényjavaslatát harmadszori felolvasásban is elfogadta az orsz. gyűlés képviselőháza.

Uj főispánok. *Hagara* Viktor dr. országos volt képviselő és földbirtokos Bereg-vármegye főispánjává nevezetett ki. — *Lukács* György dr. belügyministeri titkár pedig Békés-vármegye főispánjává nevezte ki a király.

Fekete himlő. Eperjesen és vidékén a fekete himlő járványszerű jelleget öltött.

Különfélék.

Királyi adomány. Öfelsége kabinet-irodája, főispánunk öméltósága előterjesztésére, *Maczkov* József gk. lelkésznek 20 ftnyi kegyes adományt küldött.

Személyi hírek. *Wollenhoffer* Emil m. kir. honvéd ezredes, az itt állomásozó honvéd zászlóalj megvizsgálása céljából m. hó 30-án városunkban időzött. — Ft. *Katinszky* Géza, szent-izéki tanácsos, Ujhely város ujonnan kinevezett plébánosa, mint értesülünk, f. hó 10-én érkezik városunkba s ez időtől kezdve átveszi plébánosi hivatalával járó teendőinek intézését. — Installálása, mivelhogy ez idő szerint ügyis, mint Kassán a rk. elemi leányiskolák igazgatója, de ügy is, mint a rk. tanítóképző-intézet tanára, az iskolai év befejezése előtt Kassáról nem szabadulhat, — úgy véljük csak júliusban lesz.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminister *Schulcz* Sándor nagyváradi kir. közjegyzői helyett Abád-Szalókra kir. közjegyzővé nevezte ki. — A kinevezés híre bizonyára örömet kelt ujhelyi ösmerősei körében is. — Gratulálunk.

A vasutasok előléptetése. A m. kir. államvasutak hivatalnoki sorában az 1897. ápril hó 1-től számítandólag a IV. V. és VI. rangfokozatban történt előléptetéseket, illetve rangfokozat-változásokat és kinevezéseket most közölte a hivatalos lap. Ide igtatjuk a névsorból ösmerőseinket, amint következnek: A IV. rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába: *Kobelrausch* Károly ellenőr. — Az V. rangfokozat 1. osztályából a IV. rang-

Folytatás a mellékleten.

Epidémia.

Városunkban néhány év óta ragadós betegség miazmái kóvályognak a levegőben. Rohamosan szedik az áldozatokat, de nem az alsó néposztálynál, mint az epidemikus betegségek-nél közönségesen szokás, hanem az úgynevezett úri családokat fertőzi meg.

Egymásután alkalmaznak a jobbmodu szülők gyermekeik mellé német *bonnok*at, nevelőnőket. A bonn szó eredeti értelme: száraz dada és Francia- meg Németországban oly 14-16 éves lányokat értenek alatta, kik idegen nyelvek és a gyermekeket, nemi különbségre való tekintet nélkül, 8-10 éves korukig gondozzák, kik a gyermekek öltöztetésében és testi ápolásában résztvesznek, a játékaiknak irányt adnak, felügyelnek, hogy foglalkozásuk közepette baj ne érje őket.

Ilyen értelemben, mikor a *bonn* a reája bizott gyermekeknek játszótársa, azokra káros befolyással nem lehet. De az idegen országból ideszakadt nagykorú lányokra vagy asszonyokra bizni legdrágább kincsünket, az oly nőkre, kiknek multjok előttünk teljesen ismeretlen, akikre esetleg hazájukban, mint bukott nőkrei mindenki ujjal mutat — oly könnyelműség, mely veszedelmes módon megboszulhatja magát.

Hányszor fordul elő, hogy az ilyen nők, állás hiányában, a legerköstelenebb útra térnek, megfélekednek az erényről s a könnyebb, de annál ledébb életet választják. S nem egyszer kihívó és szemérmetlen magaviseletükkel a családi szentélybe hatolnak és a legjobb egyetértésben élt házaspárok közzé elhintik a viszálykodás magvait.

Tisztelet a kivételeknek; de, sajnos, a tapasztalat állításon mellett bizonyít.

S kérdem: lehetnek-e az ilyen nők jó nevelőnők? Nem mételezik-e meg kacér magaviseletükkel, könnyelműen elejtett kétértelmű szavaikkal, egész maguktartásával a gyermek fogékony lelkületét, érzelmi világát? És minden neveléstani ismeretek hiányában nem képesek a serdülő gyermek szívében szunyadozó nemes érzelmeket és hajlamokat éleszteni és ápolni. Pedig nemes gyümölcsöt csak gyöngéd kéz gondozása és szelid éghajlat érlel.

Tényleg előfordult az az eset, hogy egy német nevelőnő a történelmi órán hazánk legnagyobb fiát, Kossuth Lajost, mint közönséges forradalmárt, a legesunyább színben tüntette fel a gyermekek előtt; ellenben Hentzit és Haynaut egekig magasztalta. A magyarokat barbároknak nevezte, kik zsarnokoskodnak a németeken stb. Természetes, hogy az ilyenek kiirtják a rájuk bizott gyermekek szívéből a hazaszeretet esiráját. Az így nevelt lányokból nem igen válnak olyan anyák, mint voltak a spártai asszonyok, kik, midőn fiaikat a csatába küldték, „Ezen vagy ezzel” szavakkal adták át nekik a pajzsot. De talán az egrü híres asszonyokat sem emlegetné az utókor gyermeke oly kegyelettel, mint emlegeti, ha német bonnok nevelték volna őket.

Társadalmi életünkben, elég sajnosan, még mindig kiváló szerepet játszik a német nyelv; s aki a művelt jelzőre igényt tart, attól a német nyelvben való jártasságot is megkivánják. Nem is esoda tehát, ha a szülők kiváló gondot fordítanak a germán nyelvre. Csakhogy rosszul választják meg a módot, mely szerint gyermekeikkel

Kedvetlenek voltunk. Idegen elem, egy árva cseh, keveredett közénk, aki egyedül képviselve nemzetiségét oda huzódott, ahol éppen a legszivesebben látták. Szegény, németül még rosszabbul beszélt, mint mi. Az első alkalommal a németekhez csatlakozott. De onnan elpártolt, mert az egyik, boros fővel, ama nézetének adva kifejezést, hogy minden cseh egy született trombitás felkérte, hogy az egyik zenésztől elvett trombitán fujjon neki egy nótát. Aztán a dalmatákhöz csatlakozott. De onnan is elpártolt, mert azok korántsem voltak hajlandók az ő kedvéért a nyelvüket kifecamítani. Olaszul meg ő nem tudott velük beszélni. Végre úgy látszott mi velünk, akikhez a legkevesebb bizalma volt, akart megbarátkozni. Legalább arra mutatott állhatatos velünk maradása, dacára a sok teremtetésnek, melyről az összes nemzetiségük tudták már, hogy nem a leghizelgőbb kifejezés.

Mikor már kezdett unalmassá válni az ácsorgás, kérdőleg tekintettünk kolompunkra, aki palástolni akarva a mi kedvetlenségünket, csupa kötelességből is cseh bajtársunkkal beszélegetett és akit talpraesett ötleteiért és aranyos kedélyéért emeltünk közös akarattal magunk fölé.

Elértette, hogy tőle várjuk a kérdés helyes megoldását. Felső ajkát felesücsörítette, mintha a valódi „tiszaújlaki” szagából akart volna valami életrelvő gondolatot felszippanítani. Egy pár pillanattal sodorgatta fejlődésnek induló bajszát, amely, dacára tengerész voltunknak, akkor is olyan hegyesre volt pederve, mint valami jó fajta zsák-varró, aztán egy nagyot esettintve

ezt a nyelvet el akarják sajátíttatni. Ritka esetben tanolja meg a gyermek, a nevelőnővel való folytonos érintkezés dacára, a német nyelvet; ellenkezőleg: ők tanulnak a gyermekektől magyarul. De föltéve, hogy a szülők elérik a kívánt célt: az elért eredmény elenyésző csekély ahhoz az esetleges romboló hatáshoz képest, amit az ilyen nő környezete a zsenge gyermeki szívre gyakorolhat.

A német bonnok és nevelőnők teljesen nélkülözhetők, mert sokkal hívebben, célszerűbben és lelkiismeretesebben töltnek be helyüket az óvóképzőt végzett gyermekkertésznők hazánk németajkú vidékeiről, mint pl. a Szepességről, Pozsony- és Vas-vármegyéből. A legtöbb óvónő azonban éveken át állás nélkül reménykedik, pedig meg van a kvalifikációjuk, le tudnak ereszteni a gyermekekhez, fejleszthetnek a gyermek értelmét és érzelmeit.

Vagy talán nincs elegendő okleveles tanító, ki elég ügyesen tanítja a német nyelvet? S tud-e valaki példát arra, hogy egy magyar tanító nő letért volna az erény útjáról, vagy megfélekedett volna hivatásának fontosságáról?

Az ilyen esetek olyan ritkák, mint a fehér hollók.

Ti anyák pedig, kik annyira szíveiteken viseltek gyermekeitek jólétét és féltitek a legkisebb szellőtől, a hőmérséklet legkisebb változásától, kik orvosi recipé szerint tápláljátok gyermekeiteket: őrizték-e gyermekeiteknek lelki épségét is. A gyermek lelki világa olyan, mint a tiszta fehér lap, melyre jót és roszt lehet írni; de amit egyszer ráírtak, azt onnan többé semmiféle „radír-gummival” kitörölni nem lehet. — Óvakodjatok a divatos epidémiától! A „bacillusok” megfertőztetik a gyermek lelkületét és káros hatással lehetnek az egész nemzetre!

(S.A.-Ujhely, 1897. márc. 31.)

Kaufmann Ármin.

Vármegyei ügyek.

Személyi hir. *Matolai* Etele alispán, hogy a Sztropkón holnap kezdődő fősorozáson elnökölhessen, tegnap Ujhelyből Sztropkóra utazott.

A vármegyei szegényalapra ügyelő választmány a *Matolai* Etele alispán elnöklése alatt tegnap tartott ülésén határozott mindama folyamodások fölött, melyek hozzá érkeztek és a rendelkezésére bizott pénztári készletek kiosztása iránt a valóban nyomorral küzdők között intézkedett. — Ugyanezen az ülésén határozott a községi szegényekre tett 1895. évi kiadások fődözéséről is és azokat a rendelkezésre felmaradt kamatjövedelem erejéig és 29% arányában megtérítendőnek mondotta ki.

Tenyészbika-vásár. Az abauj-torna-vármegyei gazdasági egyesület Kassán f. hó 5-7-én három napra terjedő tenyészbika-vásárt tart.

Állami anyakönyvi statisztika. A *sátoralja-ujhelyi állami anyakönyvi hivatalnál* (1897. márc. 27-től ápr. 3-áig) a) *házasságot kötött:* — pár; b) *kihirdetett:* 3 egyén; c) *születési anyakönyvi bejegyzés volt:* 19 esetben; d) *elhalálozott:* 5 egyén.

ujjaival, örömtől villogó szemekkel kiáltott fel: — Meg van fiuk, meg van! Elviszszük magunkkal. Megtanítjuk magyarul mulatni. Megtanítjuk magyarul beszélni. Csinálunk belőle magyar fiut.

— Helyes? Viharos ujjongással kiáltottuk rá, hogy helyes.

A móló gránit kockáinak repedései közzé jegeesedett apró sókristályok a színváltozatnak számtalan vegyületekébe verték vissza a már dülöre járó nap sugarait. Az enyhe tengeri szellő meg-megszagattott hangtörődékekben hozta hozánk a „zászlóhajó” fedélzetén játszó zenekar hegedűszavának fülbemászó ütemeit. A mólóval szemben lévő *Pavanelló* kávéház vendégeinek szürke tömegében, mint a vetés közt a buza-virág, mind sűrűbb számmal kezdtek feltűnedezni a találkozóra gyülekező bajtársak kék galérijai, mi pedig abban a meggyőződésben, hogy áldozatot hozunk a szent célnak, lelkes hangulatban indultunk a „Magyar juhászhoz” címzett kiskorcsmánkba.

Kitűnően mulattunk egész kintletünk alatt. Cseh bajtársunkkal igen összebarátkoztunk. Megtanítottuk csárdást táncolni. Megtanítottuk kimondani: hogy „kedves barátom.” Megmutattuk, hogyan kell bor mellett mulatni.

De azért a rá következő szabadságunk alkalmával még sem akart velünk jönni, mert, állítása szerint, a pörkölt és a paprikás annyira leette nyelvéről a bőrt, hogy még akkor is fájt.

Hirek a nagyvilágból.

Kréta sziget ostromzárólása után következik Görögország tengeri kikötőinek elzárása a hadi hajók elől. A nagyhatalmak mindent elkövetnek, hogy a harcias görögöket elzárják a nagyvilágtól, gondoskodván egyúttal arról is, hogy a törökök se tehessenek kárt a görögökben. — Evégből Európa összes nagy hatalmasságai hadi hajóik számát, ugyszintén fegyveres csapataik készleteit is tetemesen megszorították. A görögök úgy *Kréta szigeten*, mint *otthon is ellenállásra készülnek*, sőt imitt-amott szembe is szállottak már egyik-másik nagyhatalom hadi hajósnépével. *Konstantin* görög trónörökös a szárazföldi és tengeri hadsereg felett átvette a fővezérséget. Híre jött, hogy *Szerbia*, *Bolgárország* és *Macedonia* titkos hadi szövetségben állanak Görögországgal. (Ezt legújabbán megcáfolták. — Szerk.) A szerb külügyminister rendkívül éles hangú jegyzéket küldött Konstantinápolyba a török külügyministernek. — A nagyhatalmak még mindig biznak abban, hogy a békét, melynek léte és nem léte már csak egy hajszálon függ, állandósítják. Legújabbant azt sürögnyzik, hogy *Kréta sziget* oly széles körű önkormányzatot nyer, mely csaknem független, szabad államiságot biztosít a sziget lakóinak. *Kréta* kormányzójaul, kit a török szultán nevezne ki, *Battenberg* Ferenc József hg.-et, a volt bolgár fejedelem legfiatalabb öcsését, szemelték ki. *Kréta sziget*, amíg önkormányzatában megerősödik az európai nagyhatalmak állandó hadi pártfogása alá fogna helyeztetni.

Ausztriában befejezték az új Reichsrath tagjainak megválasztását. A megválasztott 425 birodalmi képviselő *harminckét párttörödre oszlik*.

Az amerikai Egyesült Államok kongresszusa szigorú törvényt fogadott el: kimondta ugyanis, hogy minden 16-ik életévét túlhaladott bevándorló, legyen az férfi vagy nő írni és olvasni kell tudnia vagy angolul, vagy pedig szülőhazája nyelvén. *Ez a törvény végtelenül fontos és erősen fogja korlátozni a kivándorlást Magyarországból.*

Hirek az országból.

Öfelsége a király Bécsből f. hó 25-én utazik el a cár látogatására, ami Péterváron ápr. hó 27-én fog megtörténni.

Mária-Terézia királynő lovas-émléksobrárt Pozsonyban május 16-án leplezik le. Az ünnepies leleplezés alkalmára öfelsége a király és az uralkodóház több tagja is Pozsonyba érkezik.

Az 1897. évi állami költségvetés törvényjavaslatát harmadszori felolvasásban is elfogadta az orsz. gyűlés képviselőháza.

Uj főispánok. *Hagara* Viktor dr. országos volt képviselő és földbírtokos Bereg-vármegye főispánjává nevezetett ki. — *Lukács* György dr. belügyministeri titkárt pedig Békés-vármegye főispánjává nevezte ki a király.

Fekete himlő. Eperjesen és vidékén a fekete himlő járványszerű jeleget öltött.

Külömfélék.

— **Királyi adomány.** Öfelsége kabinet-irodája, főispánunk öméltósága előterjesztésére, *Maczkov* József gk. lelkésznek 20 ftnyi kegyes adományt küldött.

— **Személyi hírek.** *Wollenhoffer* Emil m. kir. honvéd ezredes, az itt állomásozó honvéd zászlóalj megvizsgálása céljából m. hó 30-án városunkban időzött. — Ft. *Katinszky* Géza, szentszéki tanácsos, Ujhely város ujonnan kinevezett plébánosa, mint értesülünk, f. hó 10-én érkezik városunkba s ez időtől kezdve átveszi plébánosi hivatalával járó teendőinek intézését. — Installálása, mivelhogy ez idő szerint ügyis, mint Kassán a rk. elemi leányiskolák igazgatója, de úgy is, mint a rk. tanítóképző-intézet tanára, az iskolai év befejezése előtt Kassáról nem szabadulhat, — úgy véljük csak júliusban lesz.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminister *Schulez* Sándor nagyváradi kir. közjegyző helyettesét Abád-Szalókra kir. közjegyzővé nevezte ki. — A kinevezés híre bizonyára örömet kelt ujhelyi ösmerősei körében is. — Gratulálunk.

— **A vasutasok előléptetése.** A m. kir. államvasutak hivatalnokai sorában az 1897. ápril hó 1-től számítandólag a IV. V. és VI. rangfokozatban történt előléptetéseket, illetve rangfokozat-változásokat és kinevezéseket most közölte a hivatalos lap. Ide igtatjuk a névsorból ösmerőseinket, amint következnek: A IV. rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába: *Koblerausch* Károly ellenőr. — Az V. rangfokozat 1. osztályából a IV. rang-

Folytatás a mellékleten.

fokozat 3. osztályába: *Röszner* Tivadar (állomásmérnök a s.-a.-ujhely-örmezői osztály-mérnökségnél) mérnök. — Az V. rangfokozat 2. osztályából, ugyanezen rangfokozat 1. osztályába: *Vodzak* János hivatalnok. — Az V. rangfokozat 3. osztályából ugyanazon rangfokozat 2. osztályába: *Bajkor* Béla és *Mészáros* Béla hivatalnokok. — A VI. rangfokozat 1-ső osztályából az V. rangfokozat 3. osztályába: *Klár* István hivatalnok. — Mindnyájuknak gratulálunk!

Villamos világítás. Ujhely város képviselőtestülete a villamos világítás célszerűbb elrendezése, esetleg több lámpának felállítása tárgyában leendő javaslattal egy küldöttséget bízott meg. A küldöttség jelentését a képviselőtestület legutóbbi közgyűlésén tárgyalta s ehhez képest a javaslat elfogadásával elhatározta, hogy a villamos-világítás-részvénytársaságnak évi 4200 forint ajánlanak föl abban az esetben, ha az összes utcai lámpák (az iv-lámpák kivételével) egész éjén át égni fognak, továbbá, ha a Rákóczi-utcán három iv-lámpát helyeznek el s a meglévő izzó-lámpák számát ötvennel szaporítják. A tárgyalások eredményét annak idejű közölni fogjuk.

Tüzoltók közgyűlése. Az ujhelyi önkéntes tűzoltó-egyesület a m. március hó 28-ikán tartotta évi rendes közgyűlését. Főtárgya a közgyűlésnek az egyesület tisztikarának választás útján való betöltése volt a következő eredménnyel: — megválasztották főparancsnokká: *Juhász Jenő*, helyettes főparancsnokká: *Schön Miksa*, alparancsnokká: *Nemes Sándor*, titkárrá: *Schmidt Lajos*, pénztárossá: *Valkovszky Elek*, főpénztárossá: *Herez Armin*, alszertárossá: *Főző József*, szivattyús-parancsnokká: *Jakubcsó József*, oktatóvá: *Boek Imre*, építész-szó: *Török Antal*, végül egyesületi ügyész-szó: *Szirmay István dr.*, egyesületi orvossá pedig *Rosenberg Bernát dr.* választott meg.

Éjjeli vihar. A péntek délelőtti szép, már nem is tavaszi, de nyári meleg időt (hiszen 26 R. fokot mutatott a hőmérő) délután esős, szeles, hives idő váltotta föl. Este nyolc óra tájban pedig nagy zengés és villámlás közt, mely majd két óra hosszat és folytonosan tartott, szakadó eső, eleinte jéggel vegyesen esett. Tegnapra viradva a hőmérő erős, szinte orkánforma szélben leszállott 2 R. fokra. A mezei gazdák, kik a nagy sár miatt sem nem száthatnak, sem nem vethetnek, ugyszintén az építkezők, mivel hogy a frissen épült falakat a szakadó eső meglazítja, a szél meg erősen ostromolja, el vannak kedvetlenedve. — Különben érdekes fölemlíteni, hogy a bolondozó április a hajnali órákban el-sején erős dörgés kíséretében tartotta meg az idén bevonulását. Tegnap pedig egész délelőtt havas eső esett. Hegyeink egész nap fehérlettek az áprilisi hótól.

Malomégés. F. hó elsején éjjel, a m. kir. államvasutak javító-műhelyéhez vezető út jobb oldalán fából és deszkából felépített gőzmalom teljesen leégett. A tűz, melynek fénye megvilágította az egész várost, a malom belsejében keletkezett, s néhány perc alatt már lángban állott az egész nagy fa-alkotmány. Tüzoltóink felszereléseikkel és fecskendőikkel meglepő gyorsasággal termettek a veszedelem színhelyén, ahol egyelőre az volt a teendőjük, hogy a lángban álló malomtól távol tartsák a kíváncsi sokaságot, mert a gőzkazán felrobbanásától tartottak, bár az az aggodalom alaptalannak bizonyult, mert a gépet a malom bezárása előtt leszerelték. Ezután teljes erővel hozzá fogtak az oltáshoz s rövid idő múlva összedült az épület gerendaváza is és csak az izzó kerekék és lokomobil kiemelkedő részei maradtak meg, míg a többi faanyag teljesen elpusztult. A malom, melynek tulajdonosa *Perlstein Mór*, hét év előtt épült s a leégéskor 15–20 mmázsa liszt és életnemű volt benne. Különben biztosítva volt, vagy 15000 ft. erejéig. A tűz keletkezésének oka kipuhatható nem volt.

Nagyszabású hangverseny lesz Ujhelyben ápril hó folyamán (a nap még nincs meghatározva) *Jászai Mari*, *Szilágyi Arabella*, *Rigó József* és *Bodó Alajos* közreműködésével, mely hangversenyre előjegyzéseket már most elfogad *Lövy Adolf* könyvkereskedése.

Megugrott delikvensék. Dorgó Mihály és Makula Péterné sátoros cigányok, valami bűnükért leszámolandók, állottak a minap a törvényszék előtt, midőn azonban a kir. ügyész indítványából megneszelték, hogy vizsgálati fogáság várhat rájuk, a törvényszéki épület folyosójáról megszöktek nyomtalanul.

Betörés. A m. hó 31-ikéről elsejére virradó éjjel, mikor az a félelmetes zivatar dühöngött, még eddig kézre nem került gazember, a vasuti gyártelep felé vezető ut mentén lévő agynevezett „Bodrogközi koresem” egyik ablakát betörte s azon keresztül néhány száz darab szí-

vart és egy üveg pálinkát ellopott. A tettest a rendőrség keresi.

Élve eltemetve. L.-Bényéről írja levelezőnk: Márc. 26-án délután Orosz Jánosné s Rakoczki Mária elmentek sárga földért a gödörbe, amely már mélyen be volt ásva. Alig voltak bent, rájuk omlott a sok föld. Szemtanuja volt Rakoczki Mária édes anyja, ki is segítségért kezdett kiáltani. A szőlőben dolgozó munkások s a közelben lakók oda siettek, de csak Orosz Jánosné menthették meg, míg Rakoczki Mária, ki beljebb volt, az üregből meghalva vették ki. Tiltva van az oda járás, de hasztalan. Legyen ez elrettentő példa a többinek!

Difteritisz. A gálszécsi r. kat. iskola, az iskola udvarában előfordult difteritisz eset miatt, március hó 20-ika óta hatóságilag zárva van.

Tizenötezer forintot érő ebéd. Mint budapesti levelezőnk értesít, igen érdekes epizód játszódott le tegnap a Dorottya-utca 2. szám alatt lévő „Magyar király”-hoz címzett Müller-féle elsőrangú nagyszállóban. Ebben a valóban nyugodt eleganciával berendezett szállóban pár nap előtt egy dús gazdag alföldi birtokos szállt meg. Napközben kikocsikázott, 15.000 forint tartalmazó tárcáját azonban a szállóban feledé. Más ember fia ilyenkor örülteként rohanna vissza: az illető azonban csak színház után tért haza. Mint rendszeren, most is vaesorázni tért be előbb a szálloda kiváló kényelemmel berendezett éttermébe. E pillanatban elébe állt Müller szállodatulajdonos ismert előkelő, kellemes modorával, átnyújtá a szóban levő tárcát e szavakkal: „Ugye megijedt nagyságos uram? „Szó sinez róla barátom, dacára a szállóban divó rendkívül mérsékelt áraknak, Önénél egyszer megszállni, ebédelni és élvezni borait, már ez magában is megér 15000 forintot.” Képzelték, hogy a szállodatulajdonost mily kellemesen érinté a szellemes, — jól megérdemelt — bók.

Kitűnő szódavíz-gépek. Ries és Berkovits Budapestben a kerepesi út 66. szám alatt egy székivízgyártáshoz szükséges gépek és kellékek előállítására oly nagyszabású gyárat tartanak fenn, mely a cantingenten valóban páratlanul áll. Ezen óriási üzemet Berkovits 26 éven át szerzett kiváló szakismerettel személyesen vezeti, s a mi a fő, kizárólag saját szabadalmait dolgozza fel, melyek hogy mennyire kitűnők, mellette bizonyítanak nem csak a számtalan kitüntetések, hanem azon körülmény is, hogy a Ries és Berkovics féle szoda-gépek ma már a világ minden részében értékeltek. Miért is ezennel felhívjuk az érdekeltek figyelmét a szóban levő gyárosok kitűnő gyártmányaira.

Nyersselyem básztróhákhoz való kelmét

Sz. 65 krtól 42 ft 75 krig egy t. ljes öltönyre — Tussors- és Shantungs-Pongees valonint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 ft 65 krig méterenként, sima, csikos, koczkázott, mintázott, demaszt, s a. t. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban s. a. t.) a megrendelt árukat postabér és vámmentesen, házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldenek **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **se-lyemgyárai Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 3.

Irodalom.

A nagy mű XIV. kötete.

Tán fölösleges említeni, hogy a „nagy mű” alatt azt a literatúránkban páratlanul álló alkotást értjük, amelyet a *Pallas Nagy Lexikona* néven ismer a magyar közönség. A nagy mű, melyet a Pallas-társaság alig néhány évvel ezelőtt óriás apparátussal indított meg és bámulatraméltó buzgalommal és áldozatkészséggel folytatott: immáron a befejezéshez közeledik. A XIV. kötet, amely magában véve is könyvrósi, most hagyta el a sajtót, és így még csak két kötet hiányzik, hogy a magyar tudomány, a magyar irodalom, a magyar műipar dicsőségét fennen hirdető nagy koncepciójú munka teljesen kész legyen.

Mindannyian büszkék is vagyunk litteratúránk e monumentális alkotására, amelyet már megindulásakor közéletünk valamennyi jelese sietett üdvözölni. Azóta a Pallas Nagy Lexikona fényesen megvalósította mindama reményeket, amelyeket hozzá fűztek. Tudományos szempontból tekintve épp oly magas színvonalon áll, mint az e nemű legjobb francia, német és angol munkák. De azonfelül nagyfontosságú kulturmissziót teljesített: kiszorította hazánkból a hosszú időn át károsan ható, viszonyainkról sehogysem vagy tévesen tájékozott német lexikonokat, amelyek sokszor rosszhiszemű cikkelyeikkel is kompromitták a magyarságot a külföld előtt.

Most, hogy a Pallas Nagy Lexikona ezt a magyarság ügyére rendkívül kemoly veszélyt elhárította, ezáltal a nemzet halálját érdemlő ki: most csak a humor derijében látjuk csilogni

a szeretetreméltó idegenek s főként jeles szomszédaink, a németek reánk vonatkozó egynemű kijelentéseit . . . Mert e lexikalis munkában igen sok mulattató dolgot olvashatunk társadalmi, irodalmi stb. életünkről. Így például a magyar viszonyok alapos ismerőjének kikiáltott, gyakran szint változtató Gubernatis irodalomtörténeti lexikonából arról értesülünk, hogy jeles tudosunk, Vámbéry Armin jelenleg az oxfordi egyetem tanára; a híres Brockhaus-lexikon meg arról tudósít, hogy a portugál Camoens világhírű hőskölteményét: a Luziádákat egy Gyula nevű ur fordította nyelvünkre, a német észjárás ekként fosztván meg az érdemes Greguss Gyulát vezetőnevetől. A leghervadhatatlanabb babérokat azonban a német lexikonok a műfordítás terén aratják. A Pierer-lexikon a rondirást pld. így ilteti át magyarba: kör, körjárat, cirkáló őrzéret! Ugyanez a kiváló német munka nagy kegyesen szentelve néhány sort Jókainknak, művei felsorolása során egy *Seelenformpreis* című regényről is emlékezik. Méltóztatik tudni micsoda regény ez? Ez kérem, a Lélekidomár! A fordítás a német alaposág analitikai képességének diadala . . .

Aki a Pallas nagy lexikona vasok kötetét forgatja, az meggyőződik, hogy e nagy gonddal készült műben még a legtávolibb zulukafferekről sem olvashatni efféle badarságokat, noha mi nem is vagyunk oly mélyen alaposoknak elhíresztelve, mint a németek.

Az előtűnk fekvő XIV. kötet, a mely a Pillera — Simor közé eső címszavakat foglalja magában s 1111 oldalra terjed, valóságos zavarba hoz gazdag tartalmával. Csak futólagos szemlét tartva fölötté fogunk néhány nagyobb cikkelyt kiemelni. A kötetben mindenekelőtt sok fényes irodalmi alak tűnik szemünkbe. Itt vannak Plato, Schopenhauer, akiről Alexander Bernát irt szép cikkelyt. Itt találjuk Rousseaut is, akinek korára való nagy hatását Huszár Vilmos vizsgálja. A költészet három dicső alakja: Racine, Schiller, Shakespeare mellett a festészet három gigászi nagysága áll: Rafael, Rembrandt, Rubens, akiket Eber László méltat. A világtörténelemben jelentős szerepet vitt emberek közt itt szerepelnek Richelieu (Mangold Lajos), a Seipiók (Latkóczy Mihály). A magyar történelmi cikkelyek közt különös figyelmet érdemel Ballagi Aladárnak II. Rákóczi Ferencről szóló kitűnő cikkelye, amelyet szabadságharcaink e dicső hősről szóló rendkívül gond- dal összeállított irodalom kísér. Nevezetes családaink közül e kötetben a Prónayak (Tóth Lőrinc), a Radvánszkyak (Dézsi Lajos, Rádayak (Tóth Lőrinc és Négyesy László) fordulnak elő. Pulszky Ferenc polihistorikus munkáságáról Ferenczy József irt beható cikkelyt. Semsey Andort, a magyar tudomány e nemes pártfogóját Heller Agost méltatja. E kötetben vannak a Pius-papák élet- rajzai (Pápának Ferenc), továbbá hazai kato- likus klérikusunk három kimagasló főpapja: Samassa, Schlauch (Zelliges Vilmos, Simor (Pápának Ferenc), A magyar tudomány jelesei közül kiemeljük Reguly Antalt (Simonyi Zsigmond), Salamon Ferencet (Dézsi Lajos), Simonyi Zsigmondot (Alexander Bernát), Schwarz Gyulát (Kacziány Géza:) költőink és íróink közül itt olvassuk Pósa Lajos, Rákosi Jenő és Viktor, Reviczki Gyula életrajzait, amelyek Négyesy László gondos tollát dicsérik. Politikai és jogi nagyobb cikkelyek: Politika (Nagy Ernő), Római jog (Vécei Tamás), továbbá Heil Fausztin jeles cikkelyei a polgári házasságról, rabszolgaságról, részvénytársaságról, a sajtó jogról, sib. Földrajzi és történelmi cikkelyek: Poroszország, Portugália, Románia, Schleswig-Holstein (Brózik, Mangold), Románia történelmét e téren kiváló szaktekin- telyünk: Jancsó Benedek írta meg. Városaink és vármegyéink sorából e kötetben Pozsony (Thirring Gusztáv és Mangold Lajos), Pozsega vármegye (Márki Sándor), Sáros vármegye (Latkóczy Mihály) foglalnak helyet. Irodalmi, történelmi művészettudományi cikkelyek: Portugál irodalom, Provençal irodalom (Huszár Vilmos), Román iro- dalom (Costa és Réthy László), Reformáció (Farkas József), Római birodalom Róma (Latkóczy), Rézmetszet, Római és Román művészet (Pasteiner Gyula) stb. A kötet gazdag természet- tudományi és matematikai cikkelyei közül meg- említjük a következőket: Ragadozók (Daday Jenő), Reciprocitás (Kürschák József), Rugal- masság (Mialouich Mór), Rovarok (Vamgel Jenő), Rózsa (Borbás Vince), Réz (Szerényi Hugó és Edvi Illés Aladár), Sarki fény (Róna Zsigmond). Egyébb nagyobb közlemények: Porcellán (Petrik Lajos), Posta-ügy (Dürr Károly és Hager (Hen- nyey) Vilmos, Projektivitás (Tötössy Béla), Prostitúció (Marschalkó Tamás), Pulyka (Rodiczky Jenő), Quarnero (Gonda Béla, Rendjelek (Aldassy Antal); nagyon érdekes Hentaller cikkelye szabadságharcunk rendjeleiről: Rendőrség (Scheff László), Rézkor (Posta Béla), Robbanó szerek (Edvi Illés Aladár), Sajtó (Lázár Pál), Sebészet (Réczey Imre), Selyem (Rejtő Sándor, Klemp Gusztáv), Sertés (Cselkó István), stb. stb. A gazdag tar-

talmon kívül ezt a kötetet is számos rajz, térkép és néhány gyönyörűen kiállított színes képmel-
léklet díszíti.

Gyakorlati szakácskönyv cím alatt olyan könyv jelent meg az Athenaeum kiadásában, mely minden tekintetben ritkítja párját, sőt talán egyetlennek mondható a maga nemében. Szerzője Festetich Andorné grófné, szül. Pejaesevics Lenke grófné, — a volt földművelésügyi miniszter neje, nemcsak a legelőbbkelő főúri hölgyek egyike, de akit egyuttal úgy ösmernek, mint aki a legszellemesebb, legműveltebb magyar nők közé tartozik. Szakácskönyve nem törekszik cifra konyhára, amit egészségtelennek tart, nem magyarkodik tulságosan, minthogy sok jót és egészséget talál a többi nemzetek főztjében is. Ösmer minden konyhát és mindenünnen felhasználja azok jó tulajdonságait; rámutat arra, hogy bizonyos ételneműek miért érdekelnek nálunk meghonosítást. Szóval a könyv amikor a főzésre megtanít, nem a szakácsné szűk körű nézőpontján áll, hanem a világlátott jó magyar gazdasszonyok az irányban értékesíthető egész tudásával ajándékozza meg az olvasót. A könyv, mely különben Wlassics Gyula miniszternek van ajánlva, — bevezetésében egész tükröt nyújt tartalmáról. A művelt, komoly hölgy nagy tudása, határozottsága érezhető minden utasításában és azért hatása a magyar gazdasszonyokra szinte kiharadhatlan. A kötet, mely gyönyörűen van kiállítva és 1 forint kapható, az Athenaeum kiadásában jelent meg.

Gentry uraimék. Irta: Szerdahelyi Aladár (Florida.) Szerdahelyi Aladár ir e néven, aki másfél évtized előtt megkezdett irodalmi munkásságát sokáig pihentetve, ismét szép sikerrel szerepel az elbeszélő írók sorában. Kiváló ismerője a dzsentrí életnek, hol különben is otthon van. Elbeszéléseit zamatos magyarság, eredetiség s az ötletek gazdag fordulatai jellemzik. A „Gentry Uraimék” ára 2 ft, mely a kiadóhoz, Révai Leo udvari könyvkereskedése Budapest, IV., Egyetem-utca 1. küldendő.

A férfiak forradalma. Irta Besant Walter. E regény mikor évekkkel ezelőtt Angolországban megjelent, valóságok irodalmi esemény számba ment. A nőemancipáció mapirenden levő kérdését állítja elének a komikum, a gúny oly éles fegyvereivel támadva azt, amint kevés írónál olvastuk mostanában. A kiélezett, ferde helyzetekben hatalmas szatirikus erő lüktet. A regény fordítása, Hegedüs Pál kitűnő munkája, hasznos s érdemes munka. Az Olesó Könyvtár (373. szám) tetszets alakjában megjelent könyv nálunk is kétszertelenül kapos olvasmány lesz. Ara 60 kr.

A Zenélő Magyarország zenemű folyóirat április elsei VII. füzeté különösen érdekes és szép zeneműveket hoz. Tartalmazza: I. Zsádányi Armánd kiválóan sikerült „Apponyi lakodalmas esárdását”. II. Wagner Richard poetikus szépségű „Lohengrin” operájának részletét. III. Peneios Sofron remek „Krétai görög indulóját” s végül D Amant Leo „Tengeren” című műdalát. Ily gazdag választékát és a legújabb zeneművek színe javát találja meg a jó zene iránt érdeklődő közönség a „Zenélő Magyarország” minden füzetében. Minden füzet 10—10 oldal zenét ad. Egy-egy füzet ára 22 kr s előfizetése az ép most meginduló II. évfolyamnak 6 füzetben 60 oldal zenetartalomnak 1 ft. Előfizetheti a „Zenélő Magyarország” kiadóhivatalában Budapesten, VI. Csengery-utca 62. a honnan mutatóvanszámot bárhova ingyen és bérmentve küldenek.

Szegény Pillicoddy. Morton kitűnő bohózata, mely a Vigszínházban oly sikerrel került színre, most könyvalakban is hozzáférhetővé lett. Az Olesó Könyvtár egy kötetként jelent meg (374-ik szám) Mihály József élvezetes fordításában. Az ötletes, kacagtató apróság olvasva sem téveszti el hatását. A műkedvelők használatára is igen alkalmas könyv ára 20 kr.

A nevelőnő. Irta Andrieu Chabot. Chabot neve ujként hangzik irodalmunkban, bár a franciák régóta a jobb regényírók közé számítják. Regénye, mely most az Olesó Könyvtárban (375. szám) Ereky Alfonz jó magyar fordításában megjelent, azok közül a könyvek közül való, melyeket az ember többször is szívesen elővesz, hogy gyönyörködjék a megható, érzelmes történetben. A terjedelmes könyv szokatlan olesó: 60 kr.

Egyesületi élet.

A f. zempléni ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

Kiegészítésül az egyházmegyei közgyűlésről a múlt számban megjelent igen rövid híradásnak — mely bizonyosan az idő rövidsége miatt volt olyan — szükségesnek tartok a fenti közgyűlésről egyet-mást röviden említeni. A gyűlés tulajdonképeni napja 25-e volt; azonban már előzőleg, 24-én, megtartott az u. n. lelkészértekezlet, mely a lelkészet körébe vágó elvi és gyakorlati kérdéseket szokott megvitatni. Tisztségviselői: **Sárkány Imre** gálszécsi lelkész, el-

nök és **Péter Mihály** kis-azari lelkész, jegyző. Ez értekezlet az u. n. e.-megyei közgyűléssel csak annyiban van összefüggésben, hogy tagjait tulajdonképen az e.-megyét képező lelkészek alkotják. Jelen alkalommal is, hivatásához képest, több kisebb-nagyobb jelentőségű ügyek tárgyalattak. De tulajdonképen a 25-én tartott közgyűlésről akarván referálni: rátérek erre.

A közgyűlést az ev. ref. templomban tartott istentisztelet előzte meg, midőn **Kiss Tamás** málecai ev. ref. lelkész imádkozott; istentisztelet végeztével az ev. ref. iskola tantermébe, évenkénti tanácskozó-teremünkbe vonultunk. A világi és egyházi kormányzói kar, a teljes számmal összegyűlt lelkészek és tanítók, valamint az érdeklődő közönség részére e terem most is szűknek bizonyult.

A közgyűlést **Bernáth Elemér**, az egyházmegye gondnoka, kassai kir. elöljáró elnök, nyitotta meg, még pedig, az elintézendő tárgyak nagy halmazára való tekintetből — röviden. Így ez alkalommal sajnos kellett nélkülöznünk a nála már megszokott hosszabb beszédet, mely kiváló tulajdonságainál fogva egyházunkra nézve irányító befolyással szokott lenni. — Utána **Fejes István**, esperes, olvasta fel évi jelentését, melyből meggyőződünk, hogy e.-megyénk kormánya a lehető legjobb kezekben van. Pár évi kormányzása óta folyton fokozódó mértékben virágoznak fel e nagyobbrészt nemzetiségi területen élő magyar egyházaink. Új templomok, iskolák, paplakok esodás módon állanak elő a különben teljesen szegény egyházakban. Béke, szeretet van a hívek és behivatalnokok között, a más felekezetekkel való viszonyunk sem igen zavartatott meg; az áldozatkészség pedig — szemben a sok helyen látható indifferenzizmussal — épen dicsérendő. Így, hogy csak egyetlen községet említssek, Máleczán a derék **Stépán-család** díszes koszorujába ismét egy ékes virágot fűzött **Stépán Sándor** az egyház céljaira letett 1000 ftos alapítványával. Tehát Máleczán 2 év alatt ez a harmadik ezer a **Stépánok** részéről. De ki tudná a kisebb áldozatokat elsorolni. — Mindez mutatja, hogy a felső-zepléni protestánsizmus él s részt követel magának az alkotásokból.

Az éljenzéssel kísért jelentés után a folyó-
ügyek tárgyalása következett, amelyek között bizonyára legfontosabb a sárospataki főiskola államségély-kérdése, mely a párhuzamos osztályok felállítását végett vált volna szükségessé, de ezt a közgyűlés elvetette.

Dókus László világi aljegyző és **Szeghő Béni** zempléni lelkész, tanácsbíró, a hivatalos esküt letették.

Gyarmathy Soma, b.-ujlaki lelkész, főjegyző, tanácsbírói és dékáni hivataláról lemondván, az utóbbi állásra nyomban megválasztatott **Tudja Mihály** deregyői lelkész; az előbbi állásokra nézve pedig a szavazás elrendeltetett.

Örömet keltő részlete volt a közgyűlésnek a **Pányoky Dániel** 50 éves tanító jubileuma fellett tett intézkedés. E tanító 50 éve működik már a nagy-toronyai egyházban, dicsérendő eredménynyel. Méltán megérdemli tehát a jubilálást. És valóban minden tényszerű igyekszik ebből a maga módja szerint kivenni a maga részét. Egyháza, mert az ünnepség ott fog megtartatni, minden költséget magára vállalt; a polgári vármegye a főispánnal, az egyházmegye az esperessel és gondnokkal és küldöttséggel képviselteti magát, valamint kartársai sem maradnak el. Örömmel nézünk e kis körben, de igazi buzgósággal munkálkodó tanító örömnapja elé.

Tanítókról levén szó: néhány új tanító megerősített és felesküdt, de még mindig igen sok a tanítóhiányban szenvedő egyház.

Sok, az egyházat igen, de a nagy közönséget alig érdeklő ügy elintézése után banket volt a „Vadászkürt” szállóban; ismét, mint már annyiszor, vezéreink **Fejes István** esperes és **Bernáth Elemér** gondnokunk kitűnő szíveségéből. Az egyház oltárai körül forgolódoók mintegy 65-en telepedtek le a fehér asztaloknál, hol izletes ételekben és italokban nem volt hiány és mondanunk sem kell — szellemes dikiókban sem; mert hogy a többieket ne említsem: élvezetes is a szép szót hallani egy **Fejes** vagy **Bernáth** ajkairól.

Ebéd után közigazgatási, de kisebb érdekű bírósági ügyek tárgyalattak, a szokott helyen. Azzal zárom be tudósításomat, hogy a felső-zepléni ev. ref. egyházmegye, ez a fontos tényszerű Zemplén-vármegye társadalmi életében: *vivat, crescat floreat.*

Péter Mihály.

A gálszécsi ipartestület, írja levelezőnk, március hó 28-án tartotta az évi rendes közgyűlést **Belius György**, iparhatósági biztos jelenlétében. **Eperjessy István** ip. testületi elnöknek a testület múlt évi működéséről szépen megírt s felolvasott jelentéséből, egyebek közt, azt is megtudtuk, hogy a testület bevétele az előző évi pénzmaradvánnyal együtt 297 ft 15 kr. volt, a kiadás 116 ft 06 kr., jelenlegi pénzkészlet 181 ft 09 kr. A jelentés tudomásulvétele után a köz-

gyűlés a leköszönt elöljáróságnak, különösen **Eperjessy József** elnöknek, buzgó és hűségű működéséért jegyzőkönyvi köszönetet mondott, mire megejtetett a választás. Elnök ismét **Eperjessy István** lett, az elöljáróság tagjai: **Princz Károly**, **Horváth Ferenc** asztalos, **Horváth Ferenc** kalapos, **Putovics József**, **Papp Ferenc**, **Pattenhanser Mátyás**, **Gajdos Mihály**, **Molnár János** ifj., **Mihalkó János**, **Kassay Lajos**, **Román Mihály**, **Szarvas József**, **Lubász Bálint**, **Lopuchovszky Mihály**, **Roncsinszki Dániel**, **Birnbaum Jakab**, **Trella János**. Póttagok: **Urbán András**, **Jámbor Zsigmond**, **Béda György**, **Jámbor Lajos**. Számvizsgálók lettek: **Grünberger Bernát**, **Hornyak István** és **Weinberger Ignác**. Az évi költségvetésbe szükségletként 137 ftot irányoztak elő. Közgyűlés után a megválasztott elöljáróság alelnöknek **Benkő Józsefet**, pénztárosnak **Baka Istvánt** és jegyzőül **Koleszár Mihályt** választotta meg.

A közönség köréből.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős. —

Egy kis darab Ázsia.

Itt van közel a székhelyhez, s ez nem más, mint **Mihályi községe**, melyre páratlanul álló, elhanyagolt rosz utja miatt egészen ráillik eme epitheton.

A községet keresztülszelő vármegyei ut tűrhető ugyan s ez a körülményekhez képest még megjárja; de már a vasúti állomáshoz s különösen az elemi iskolához vezető utak a leggondozatlanabb állapotban vannak.

Meg kell azt figyelni, hogy az esős idő alkalmával a mihályi iskolába mily habarékban kell járnia évről-évre 50—60 iskolaköteles gyermeknek, akik valóságos esoda, hogy az idén eddig is már áldozataiul nem estek a himlő-járványnak, amely a közeli községekben uralg s döntőgeti egymásután korai sirba a jövő reményeit!

Ezt látva és tudva, önkénytelenül is azon gondolat két lelkünkben, hogy azon szegény gyermekeket az isteni gondviselés különös kegyelmén kívül aligha védi valami más az elpusztulástól.

Több évvel ezelőtt volt ugyan némi intézkedés téve a ref. templomtól az elemi iskoláig vezető ut rendbehozására; de — mint rendszeren történni szokott — akkor is csak fél munkát végeztek s a jó törekvés a kezdetnél maradt.

De nemcsak ez, hanem a vasúti állomáshoz vezető ut is — amely pedig közigazgatási tekintetben nagy fontossággal bír — el van hanyagolva, ami miatt a közlekedés arra kellemetlen s akadályokkal jár. Pedig ha az utmentést ott felejtett prizma-kövek annak idejében elhittettek és felhasználtattak volna, továbbá a két oldalon levő sánc annak rendje és módja szerint ki lenne tisztítva; bizony a járhatatlan rosz ut nagyrésztben megjavulna s alkalmassá válnék a közlekedésre.

De hát mindezzel ott nem gondol senki, annyira nem, hogy közvetlen a vasúti állomás mellett, éppen a kocsit közepén, 2—3 veszedelmes kátyu tátong, amelyekbe a szekerek nem mernek belemenni és hiába van ott közel a prizma-köcsöm, de nincs kinek a mélyedéseket betölteni s a megromlott utat kireparálni.

Hát ez igen szomorú állapot és kétségtelen, hogy homályt vet közviszonyainkra.

Hogy kit, vagy kiket terhel az ily mulasztásokért a felelősség: nem tudom; de felhívom rá, mint tarthatatlan állapotra, a vármegyei közigazgatási bizottság becesse figyelmét s a feltűntetett hiányok mielőbbi megjavítását — kivált a közegészségügy érdekében — tisztelettel kérem.

Órálló.

Vármegyei Hivatalos Rész.

1557 I. 97.

A bodroghözi j. főszolgabírájától.

Körözés.

F. hó 18-ikán Luko községben egy kávészinü sima szőrű, 4—5 éves angol vizsla bitang-ságban találtatott és ifj. **Vágó Mihály** által gondozás alá vétetett.

Igazolt tulajdonosa nevezett találónál bármikor átveheti.

Király-Helmecz 1897. március 27.

Dr. Pilissy, szolgabíró.

Zemplén-vármegye t. iskolai Elöljáróságaihoz!

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénnytársaság kiadásában megjelent **Benedek Elek** által összeállított „Magyar Mese és Mondavilág” című munkájának ötödik (befejező) kötet (ára 3 ft) a kisedővodák elemi felső nép és polgári iskolák, valamint a tanító képezdék könyvtárai, továbbá az ifjusági s népkönyvtárak számára

Vegyri ruhatisztító és festőüzlet megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy itt **S.-A. Ujhelyben** gőzerőre berendezett vegyi ruhatisztító-, mü-, selyem és kelmefestő üzletet nyitottam.

Elvállalok tisztításra: fejtetlen és fejtett bálí, utcai-, selyem-, plüsch-, szövet- és kreton ruhákat bármily dús díszítéssel. — Továbbá ur- és női öltönyöket; egyenruhákat, bálí belépőket, selyemkendőket, csipke-függönyöket, prémezett és himzett tárgyakat, gyermekruhákat, szallagot, nyak-kendőt, keztyűt és minden itt fel nem sorolt tárgyakat.

Festésre minden megunt színű, vagy színét hagyott női- és férfi ruhákat a volt eredeti színben, vagy a legdivatosabb színekben. Bolti minta után csakis tiszta világos színű szövetek alkalmasak. A férfi ruhák fejtetlen, a női ruhák szétfejtve, mivel így a kívánt szín tökéletesen elérhető.

Alkalmi ruha kívánatra a legrövidebb idő alatt tisztítatik. — Festésre adandó tárgyak 8 nap alatt festetnek.

Nagy műhelyem gőzerőre akképpen van berendezve, hogy az időjárás és évszak a munkák kivételére befolyással nem bír és így a rendelések bármely időszakban, tehát télen is átvételnek és pontosan elkészítetnek.

E téren sok éven át a fővárosban és külföldön szerzett tapasztalataim képesítenek arra, hogy mindenki izlését teljesen kielégítek.

Vidéki megbízásokat posta-utánvétellel a legpontosabban teljesítek.

Magamat becses pártfogásába ajánlva maradtam

Főüzlet és nagyműhelyem: **S.-A. Ujhely**, Kazinczy-u. 508. sz. a kereskedelmi bankkal szemben.

mely tisztelettel:

Rakovszky Sándor,
vegyi tisztító és kelmefestő.

Felvételi üzlethelyiségek:

Kassa, fő-utca 46. (Vitéz-féle házban).
Munkács, fő-utca 34. szám.

A sátoralja-ujhelyi határban a gyártelep közelében 12 hold jó minőségű szántóföld eladó, esetleg több évre bérbe is kiadó.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Moldoványi Géza,
m. kir. adótárnok.

Tk. 768/1897. szám.

Hirdetmény.

Zavada község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendelettel képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi 29., az 1889. évi 38. és az 1891. évi 16. t.-czikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t.-cz.-ben szabályozott eljárás, a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottatik.

E czélból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1897. évi május hó 10-én** fog kezdődni.

Ennélfogva felhívatnak:

1., az összes érdeklettek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netalán észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert e régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhetők kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átíratásra az 1886. évi 29. t.-cz. 15., 18. és az 1889. és 38. t.-cz. 5, 6, 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött bizottság előtt előszóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek és

3., azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatósága Homonnán, 1897. márczius 6-án.

Kótsch, kir. aljbíró.

Hölgykalapok vásárlásához kedvező alkalom!

Vanszerencsém a mélyen tisztelt hölgyközönséget értesíteni, hogy Bécsből visszaérkezve a párisi modellek alapján izlésteljesen és divatszzerűleg össze állítottam

nőikalap készletemet

férhely szűke miatt kevés haszonnal olcsóbban mint bárhol aladom.

Amennyiben szakmámba vágó min denféle munkát elvállalok, sok évi fővárosi szaktehetségem bátorít a mélyen tisztelt hölgyközönség kegyes pártfogását kérni.

Kiváló tisztelettel:

Szandovics Fáni,

S.-A.-Ujhelyt a megyeház mellett.

GUTORI FÖLDES KELEMEN

aradi gyógyszerész

Margit-Crémeje.

Margit-Créme legjobb arcz crème rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arczot.

Margit-Créme egyedüli szer szeplő, májfoltok, pattanások börtarka (Mitesser) ellen.

Margit-Créme egyedüli szer bőrpattanások, arcz- és kézörösdés, napbarnítás ellen.

Margit-Créme bámulatos hatása abban rejlik, hogy bérre kenve ez által rögtön felvételük és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy a szeplővel vagy májfoltokkal fedett arc 3-4 nap alatt alabástromfehérré lesz.

Margit-Créme teljesen ártalmatlan miután nem zsíros, hanem igen finom, hamar felszívó hatással bír. Az arcz nem lesz olyan fényes mint más krémektől, azért nappal is használható.

Margit-Créme nagy tégely 1 frt, kicsi 50 kr.

Margit-hölgypor fehér, rózsás és crème 60 kr.

Margit-szappan 1 doboz 35 kr.

Margit-fogpép 1 doboz 50 kr.

Csakis akkor valódi, ha minden doboz gutori Pöldes Kelemen gyógyszerész Aradon felirattal és ezimerrel van ellátva.

Hamisításoktól óvakodjunk.

Valódi minőségben kapható: S.-A.-Ujhelyben

Widder Gyula és Sárospatakon Terstyánszky K. urak gyógyszerésztáiraiban.

A Bpesti „Nádor“ gyógyszerár nélkü- lözhetlen gyógyszererei.

Köhögésnél, rekedtségnél, elnyálkásodásnál, a torok és légzési szervek minden bajainál:

Egger mellpastillái

1 doboz 25 kr. és 50 kr.

mely számos érmeikkel lett kitüntetve.

Mindenféle gyomor bajoknál ajánlatos:

Egger szódapastillái

1 doboz 30 kr.

Enyhe vértisztító és gyomorerősítő hatásának elősmert felülmulhatlan szer szökrekedésnél:

Egger Cascara Sagrada Pastillái

1 üveg ára 50 kr.

Felülmul minden ez ideig használatban álló csukamáj olaj készítményeket, szagtalan kellemes ízű, könnyű emészthetőségű kítunó táp és gyógyerejű az

Egger-féle Csukamáj Emulsió

próba üveg 35 kr. egy üveg 70 kr.

Az arezbőr üdeségének előmozdítására és fen tartására teljesen ártatlan anyagokból előállított, májfoltok, szeplő s az arezbőr mindennemű kitérészei ellen legsikeresebben használható az

Egger Párisi Crème

próba tégely 50 kr. egy tégely 1 frt.

Néklözhetetlen szer dohányzóknak, a száznak igen jó ízű és a lehetetnek föltöbb kellemes szagot kölcsönöz az

Egger Royal Cachau

próba borítók 15 kr. 10 borítók 1 frt.

Kaphatók minden gyógyszerárban, S.-A.-Ujhelyben: **Widder Gyula, Kincsesy Péter és Cs. Buday Akos** urak gyógyszerésztáiraiban, valamint **Egger A. fia** „Nádor“ gyógyszerésztárában Budapest, Váci-körút 7. sz.

A munkácsi uradalom ásványvizei

a milleniumi kiállítás egészségügyi csoportjában kiállítva,

Diszoklevéllel lettek kitüntetve.

Szolyvai és Polenai

égyényes ásványvizek,

köszvényes bántalmak és gyomorbajok specificumai,

egyszersmind jeles bor-vizek is.

Luhai Erzsébet

égyényes ásványvíz,

kítunó a légzőszervek és az emésztő tractus hurutos bántalmainál.

Kellemes ízű üdítő asztali víz.

Megrendelhetők:

az uradalmi igazgatóságnál Munkácson.

Kaphatók:

Behyna Testvérek, Kornfeld Mor és Klein

Albert uraknál S.-A.-Ujhelyt.

Zálogtalán és nyomban száradó

Ca 100 Mtr.

1 Ko

1 frt 50 kr.

Csak 1/3 kiltés
füvekklen fekete
képpel
és védjeggyel

Christoph Ferenc SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

lehetővé teszi, hogy a szobák a maelőtt soha nem látott tisztasággal, mivel a kellemetlen szag és a lassú, ragadós száradás, mely az olaj-átéknél és az olajlakkok sajáta, elkerültesse. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a műveletet. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül hogy elvonná a fényt. Meg kell különböztetni:

szinezett szobapalló-fénylakk,

sárgasáhnát és mahagonibarnát, mely akár csak az olaj festék poli he a pallót egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alk. használható régi vagy új pallóra. Teljesen beelő minden "foltot" a régi mázolásból; van azután

iszta fénylakk (szinezetlen)

új pallókra és parketre, mely csupan fényt ad. Különösen parketre s olajfestékekkel már bemázolt egészen új pallókra való. Csak fényt ad, ennelfogva nem fedi el a fasztrukt.

Postacsomag, körülbelül 30 négyzetméter, (két középnap-gyűgyű szobára való) 5 frt 90 kr., vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolások és prospectusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 40 éve létező gyártmányt oké-élt utánozzák és hamisítják, sokkal rosszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc,

A valódi szobapalló fénylakk feltalálója és egyedüli gyárt.

Prága, K.

Berlin.

Valódi minőségben csakis **Malátsik György** fűszer- és vegyes kereskedésben kapható S.-A.-Ujhelyt.

Sirkó raktár.

Behyna testvérek
vas-, fűszer-, festék- és bizományi kereskedésében

Kapható
a legjobb összetételű

Szőlő és mezei műtrágya
ugyszintén mindennemű
gazdasági és veteménymag,
valamint a friss töltésű
ásványvizek
is már megérkeztek.

Brassói műtrágya-gyár bizomány.

Lőpor és lészerék.

Farsagott műtrágyák.

Kerti vetemény és virág magvak raktára.

A tavaszi idény beálltával bátorkodom a nagyérdemű közönség szíves figyelmét a kassai

Haltenberger Béla féle
kelmefestő-gyár és vegytisztító intézetére
fölvívni, a hol is férfi és női ruhák, függönyök és szőnyegek stb. stb. elismert jó kivitelben a legjutányosabb árak mellett

festetnek és tisztítatnak.
Fönti czég ujabban egy nagyobb szabású

Gőzmosó intézetet
rendezett be, melyben bármintemű fehérnemű tisztítatik. — Megbízásokat fűszer-, festék-, liszt-, rövidáru- és magüzletben fogadok el s azoknak pontos és a leggyorsabb elintézésről előre is biztosítom a t. megrendelő közönséget.

Kérve minél tömegesebb b. megrendeléseiket

Tisztelettel:
Kis-Piacz. Rákóczi-utca. **Nagy Ferencz,**
ezelőtt Vályi István.

Naponta friss kassai sonka és virsi.

Oberndorfi lakarmány répa mag.

Frisz és magyar liszt és lóheremag.

Kleinmann és Klein
tölgy épület- és szerszámfa raktára
S.-A.-Ujhely, Deák-utca (fapiacz).

Raktárunkban készletben vannak és mindenkor kaphatók:
Tölgyfa gerendák, szarufák, léczek, továbbá:
Kapu oszlopok 1 frttól 2 frt 50 krig.
Kerítés oszlopok 35 krtól 65 krig.

Ajánlunk kerékgyártóknak **szerszámfákat, keréktalpak** és **küllöket; nyirfa és bükkfa rudakat,** ugyszintén nagy raktárt tartunk fűrészelt **tölgyfa** deszkákból.
25 frton felüli megrendeléseket helyben házhoz, vidékre a helybeli állomáshoz ingyen szállítjuk.

A nagyérdemű közönség pártfogását kérik:
Kleinmann és Klein.

A magyar általános kőszénbánya részvénytársulat
a t. c. közönség szíves figyelmébe ajánlja elismert jó minőségű és közkedvelt

Királdi és sajószentpéteri
darabos cséplési és aknaszenét,
melyeket egész kocsirakományokban bármely állomásra legjutányosabb árban szállít.

Együttal értesíti a t. c. közönséget, hogy
saját barczikai bányájának szenével
is szolgálhat.

Vezérképviselőt Ung, Bereg, Ugocsa és Zemplén-megyékre:
BRÓDY SÁNDOR úrnál Uugvárt.

S.-A.-Ujhely, nyomtatott a „Zemplén” gyorsajtóján.

Keil-lakk
(Glasur)

legkitünőbb mázó-ló-szer puha padló számára, 1 nagy palaczk ára 1 frt 35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs
legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz
képkeretek stb. bearanyozására. 1 kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur“-fénymáz
Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujjonnan befestésére. 1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.
Mindenkor kaphatók:

BEHYNA TESTVÉREKNÉL, S.-A.-UJHELY.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
BUDAPEST, V. Alkotmány-utca 31.
A világhírű

BERGEDORFI TEJGAZDASÁGI GÉPGYÁR
kizárólagos képviselője Magyarországon elvállal: **tejgazdaságok és tejszövetkezetek munkatelepeinek szakszerű teljes felszerelését** lege önyösebb feltételek mellett; s szállít legjutányosabban legkitünőbb

„ALFA-LAVAL” lefőzőgépek
továbbá vajköpülők, hűtők, vajgyurók, valamint minden más tejgazdasági gépeket és edényeket.

Árjegyzékek és előirányzatok kívánatra díjmentesen küldetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyárosok
BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2/4 egész 12 lóerőig, szalma-kazalozók, továbbá járgány-cseplőgépek, here-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők,

„COLUMBIA-DRILL”
legjobb sorvetőgépek, boronák, szeeszkavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egytemes aczélekek, két- és háromvasú ekek és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Alapított 1858.

Budapesti Szivattyu- és Gépgyár
Részvény-Társaság
(ezelőtt **Walser Ferencz**)
BUDAPESTEN, VI. kerület, Külső Váci-ut 45. szám.
Sürgönczim: Szivattyúgyár Budapest.

G Y Á R T:

mindenféle gőzgepeket, Schmidt-féle forrgőzmotorokat (40% szénmegtakarítás), petroleum- és benzin-motorokat keretfűrészeket, körfűrészeket és cseretőroket. Gőzkazánokat, előmelegítőket, tartányokat. Hidakat és egyéb vasszerkezeteket. Mindenféle szivattyukat, gőz-, szij- és kézi hajtásra, valamint villamos üzemre. Artézi kutfelépít ményeket vasból. Tűzfecskendőket és vízszállítókat, tűzoltósági felszerelési tárgyakat. Köztisztasági szereket, öntöző-kocsikat, sárkaparó és seprőgepeket, hőekéket és uthengereket. Egészségügyi szereket, mint gőzfertőtlenítő készülékeket és teljes fertőtlenítő telepeket, peczegődör tisztító készülékeket. Vas- és ércöntvényeket, harangokat. Keményöntésű aczélfelelűtő tűzrostélyokat egyenes és kigyóalakban, valamint polygon rostélyokat.

LÉTESIT: vízműveket, csatornázásokat, vízvezeték és légszeszberendezéseket, központi fűtéseket.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve küldetnek.